

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Δ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2007
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άριστοτέλους, *Ἠθικὰ Νικομάχεια Β 6, 9-13*

Εἰ δὴ πᾶσα ἐπιστήμη οὕτω τὸ ἔργον εὖ ἐπιτελεῖ, πρὸς τὸ μέσον βλέπουσα καὶ εἰς τοῦτο ἄγουσα τὰ ἔργα (ὅθεν εἰώθασιν ἐπιλέγειν τοῖς εὖ ἔχουσιν ἔργοις ὅτι οὐτ' ἀφελεῖν ἔστιν οὔτε προσθεῖναι, ὡς τῆς μὲν ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως φθειρούσης τὸ εὖ, τῆς δὲ μεσότητος σωζούσης, οἱ δ' ἀγαθοὶ τεχνῖται, ὡς λέγομεν, πρὸς τοῦτο βλέποντες ἐργάζονται), ἢ δ' ἀρετὴ πάσης τέχνης ἀκριβεστέρα καὶ ἀμείνων ἔστιν ὥσπερ καὶ ἡ φύσις, τοῦ μέσου ἂν εἴη στοχαστική. Λέγω δὲ τὴν ἠθικὴν· αὕτη γάρ ἐστι περὶ πάθη καὶ πράξεις, ἐν δὲ τούτοις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον.

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρω οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὖς καὶ οὗ ἕνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἢ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὖσα τοῦ μέσου.

A. Από το παραπάνω κείμενο να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «*Εἰ δὴ πᾶσα ἐπιστήμη ... καὶ ἀμφοτέρα οὐκ εὔ*».

Μονάδες 10

B. Να απαντήσετε στα παρακάτω:

B.1. «*Λέγω δὲ τὴν ἠθικὴν*»:

Γιατί ο Αριστοτέλης εξειδικεύει τη σχέση αρετής και μέσου μόνο στην ηθική αρετή;

Μονάδες 15

B.2. «*καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον*»:

Να συσχετίσετε την παραπάνω φράση με τη θεωρία της μεσότητας του Αριστοτέλη.

Μονάδες 15

B.3. Τι αποτέλεσε την αφορμή για τη δεύτερη φυγή του Αριστοτέλη από την Αθήνα;

Μονάδες 10

B.4. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε στο τετράδιό σας μία λέξη του κειμένου ετυμολογικά συγγενή:

αφαίρεση, κατάλοιπο, φθαρτός, ηδονή, ψεγάδι.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλουτάρχου Ἀλκιβιάδης 2

Τὸ δ' ἦθος αὐτοῦ πολλὰς μὲν ὕστερον, ὡς εἰκὸς ἐν πράγμασι μεγάλοις καὶ τύχαις πολυτρόποις, ἀνομοιότητος πρὸς αὐτὸ καὶ μεταβολὰς ἐπεδείξατο. Φύσει δὲ πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων παθῶν ἐν αὐτῷ τὸ φιλόνηκον

ισχυρότατον ἦν καὶ τὸ φιλόπρωτον, ὡς δῆλόν ἐστι τοῖς παιδικοῖς ἀπομνημονεύμασιν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ παλαίῳ πιεζούμενος ὑπὲρ τοῦ μὴ πεσεῖν ἀναγαγὼν πρὸς τὸ στόμα τὰ ἄμματα τοῦ πιεζοῦντος οἷος ἦν διαφαγεῖν τὰς χεῖρας. Ἀφέντος δὲ τὴν λαβὴν ἐκείνου καὶ εἰπόντος· «Δάκνεις, ὦ Ἀλκιβιάδη, καθάπερ αἱ γυναῖκες» «Οὐκ ἔγωγε» εἶπεν «ἀλλ' ὡς οἱ λέοντες».

πιεζέω = πιέζω

τὰ ἄμματα τοῦ πιεζοῦντος = τα δάχτυλα του αντιπάλου

Γ.1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παραπάνω κείμενο.

Μονάδες 20

Γ.2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

ἦθος: τη δοτική πληθυντικού.

μεγάλοις: την αιτιατική ενικού στο συγκριτικό βαθμό του ίδιου γένους.

ἐπεδείξατο: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή.

ισχυρότατον: την ονομαστική ενικού του θηλυκού γένους στο θετικό βαθμό.

πεσεῖν: το απαρέμφατο παρακειμένου της ίδιας φωνής.

- ἀναγαγὼν:** τη γενική πληθυντικού αρσενικού γένους στον ενεστώτα της ίδιας φωνής.
- οἶος:** τη δοτική ενικού στο ίδιο γένος.
- ἦν:** το γ' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής μέλλοντα.
- εἰπόντος:** το β' πληθυντικό πρόσωπο υπερσυντελικού της ίδιας φωνής.
- γυναῖκες:** την κλητική ενικού.

Μονάδες 10

Γ.3. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τα παρακάτω:

ἦθος, πολλὰς, ὄντων, παθῶν, τὸ φιλόνεικον, ἰσχυρότατον, ὑπὲρ τοῦ μὴ πεσεῖν, ἀναγαγὼν, τὰς χεῖρας, ἐκείνου.

Μονάδες 10

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνον τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Δεν θα μεταφέρετε στο τετράδιο τα κείμενα και τις ερωτήσεις.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν.
Δεν επιτρέπεται να γράψετε οποιαδήποτε άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και το φωτοαντίγραφο.
3. Να μεταφράσετε ό,τι σας ζητείται από το διδαγμένο κείμενο και ολόκληρο το αδίδακτο.
4. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις.
5. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.

6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μία (1) ώρα μετά την έναρξη της εξέτασης.

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ